

■ На сцэне

О, МАРФА

Надзея Кучар, уладальніца тытула «Спявачка свету» па выніках найпрэстыжнейшага конкурсу оперных спевакоў BBC за 2015 г. «Кардыфскія галасы», прыехала ў родны Мінск, каб выканаць ролю Марфы ў «Царскай нявесце» Рымскага-Корсакава. Галоўную жаночую ролю яна сыграла на сцэне Вялікага тэатра оперы і балета 8 верасня. Гэтая опера стала першай сур'ёзнай працай у асабістай кар'еры Надзеі, партыю Марфы сярод іншага спявачка выконвала перад журы ў St. David's Hall у Кардыфе. Напярэдадні выступлення ў Мінску Надзея Кучар сустрэлася з журналістамі і расказала пра ўдзел у «Кардыфскіх галасах», сваю работу і калекцыю галасоў.

Не так даўно оперная «зорка» дала сольны канцэрт «Дзень белых хрызантэм» у мінскай зале «Верхні горад». «Гэты канцэрт я рыхтавала для Лондана, думала, што ў Мінску парэпную, але захварэла, графік памяняўся і атрымалася так, што ў Лондане я рэпетавала для Мінска».

У гэты раз на «свой родны Аўтазавод», дзе нарадзілася і вырасла, Надзея Кучар вярнулася з Чылі, дзе два месяцы працавала ў Тэатры оперы і балета Санцьяга. «Ён адзін з нямногіх, што займаецца менавіта класічнымі варыянтамі. Усе спектаклі быццам сыходзяць з карціны, гэта вельмі прыгожа. Каманды тут фарміруюцца з запрошаных удзельнікаў, я працавала над операй «Танкрэд» Джаакіна Расіні, яна сёння мала дзе ставіцца».

Надзея скончыла Мінскае музычнае вучылішча імя Глінкі. «У беларускай музычнай адукацыі вельмі высокі ўзровень, я ёй заўсёды хвалюся. На музыканцтва я атрымала добрую базу, што сёння на працы мне шмат у чым дапамагае. Мне крыху лягчэй, чым іншым спевакам, якія такой адукацыі не маюць». За плячымі спявачкі таксама Санкт-Пецярбургская кансерваторыя імя Рымскага-Корсакава. «У школьныя часы ў мяне быў настаўнік, які шмат уклаў у маю галаву, апроч іншага ён казаў:

«Калі ты будзеш спяваць, а ты павінна спяваць, то вучыцца трэба ехаць толькі ў Санкт-Пецярбург». Гэта засела ў маёй галаве, і я паехала ў Піцер».

У 2012 годзе Надзея стала салісткай Пермскага тэатра оперы і балета імя Чайкоўскага, дзе дэбютнай роляй стала якраз Марфа з «Царскай нявесты». «У Пярмі я шмат працавала з дырыжорам Тэадорам Курэнтзісам. Пасля гэтай школы, якую я атрымала падчас працы з ім, на пастаноўках у Еўропе ў мяне не ўзнікае ніякіх праблем. Я прыязджаю ўжо гатовай, з прадуманымі найдрабнейшымі дэталямі — такая вышкленасць у плане падрыхтоўкі матэрыялу. Звычайна ўсіх задавальняюць варыянты роляў, што я прапаную. Усё дзякуючы працы з гэтым страшным перфекцыяністам, які пасяляе ў табе імкненне да дасканаласці. Ад гэтага мы, праўда, крыху і пакутуем, таму што хочацца ўсё рабіць ідэальна, а ідэалу няма».

Пермскі тэатр удзельнічаў у пастаноўцы «Каралевы індзейцаў» Генры Пёрсэла амерыканскім рэжысёрам Пітэрам Сэлрсам, а Надзея Кучар за ролю Донны Ісабэль атрымала «Залатую маску». «У мяне яшчэ не вялікі вопыт, але з тых, з кім давялося працаваць, я магу адзначыць рэжысёра Пітэра Сэлрса, з ім мы зрабілі праслаўлены

Фота Міхайла НЕСЦЕРАВА

спектакль «Каралева індзейцаў», які ўсё проста ўзарваў. На сённяшні дзень гэта для мяне самая памятная работа. Я не магу патлумачыць, як Сэлрс працуе, — ён мае свой выключны стыль. У адрозненне ад традыцыйнай рэжысуры ён выстройвае камунікацыю праз нейкія вышэйшыя матэрыі. Ты павінен убачыць асацыяцыю, глыбока яе адчуць і пры дапамозе голасу і пласцікі цела вынесці аўдыторыі. Яго пастаноўкі трэба бачыць. Сэлрс надае сімволіку мове цела спевака; мне здаецца, у яго ёсць нейкая асабістая рэлігія, якую ён праз музыку, акцёраў, увогуле спектакль праеціруе на глядачоў. І гэта робіць вялікае ўражанне, не пакідае абыякавым нікога».

У фінал конкурсу оперных спевакоў BBC у Кардыфе спявачка трапіла не з першага разу. «Я дасылала свае запісы яшчэ ў 2013 годзе і прайшла на другі тур (жывое праслу-

хоўванне), але ў фінал мяне не пусцілі. У конкурсе тады перамагла выдатная амерыканская вакалістка, меца-сапра-на Джэймі Бартан. Я больш не хацела ўдзельнічаць, але мне прыйшоў ліст ад арганізатараў конкурсу. Заставалася мала часу да дэдлайну, і я паслала тое, што ў мяне было. На гэты раз прайшла на жывое праслухоўванне, а потым у фінал. У Кардыфе я намінавалася ў дзвюх катэгорыях — опера і песня. Потым падумала, што лепш было сябе пабарагчы, таму што гэта вялікія нагрузка і нервовае напружанне. Спяваць можна было што заўгодна, галоўнае — укласціся ў рэгламент, але вельмі важна было правільна падабраць рэпертуар, таму што «Кардыфскія галасы» — не проста вакальны конкурс, але і шоу для публікі. Толькі пераступаеш парог St. David's Hall, камера ад цябе не адыходзіць. Здымаюць,

як ты распяваешся, кожны дзень даводзіцца даваць інтэрв'ю, на сцэне вакол лётае неверагодная колькасць камер. Многія псіхалагічна не вытрымліваюць такога ціску. Быў адзін бас з Германіі, хлопцаў ростам два метры. Калі ён толькі выйшаў спяваць, я ўбачыла гэта на праекцыі, бо зала велізарная — у яго па твары пацёк пот, былі абсалютна непрытомныя вочы, хлопца калаціла. Ён зляцеў, псіхалагічнае напружанне шмат каму не дае выступіць на сто працэнтаў».

«Рымскага-Корсакава ў Еўропе не ведаюць увогуле. Дырыжор, што быў на конкурсе ў Кардыфе, — англічанін, які скончыў піцэрскую кансерваторыю, але ён ніколі не чуў «Царскую нявесту». Гэта для іх не руская класіка, а «дзіва», як для нас «Танкрэд» Расіні. Хоць там гэта таксама рэдкі рэпертуар. З рускіх кампазітараў у асноўным выконваецца

Пётр Чайкоўскі: на першым месцы па папулярнасці «Яўген Анегін», набірае абароты «Іаланта», можна пачуць «Пікавую даму». Рымскага-Корсакава няма, яго музыку ніхто не ведае, таму спяваць «Царскую нявесту» на конкурсе было рызыкаўна. Але куды падзецца: праграма заяўлена, мяняць нельга. У выніку аказалася, што менавіта «Царская нявеста» ўразіла больш за ўсё, народ быў агамомшаны, а старшыня журы сказаў: «Я не ведаў, што існуе такая прыгожая музыка».

Надзея Кучар, што нядзіўна, любіць галасы. «Галасы ў мяне выклікаюць захапленне, некаторыя мяне ўзносяць, можна сказаць, я іх калекцыяную ў галаве. Большасць, на жаль, існуе толькі ў запісах, і мара пачуць у рэальнасці не спраўдзіцца ніколі, бо іх уладальнікаў ужо няма, — гэта, напрыклад, Франка Карэлі, Джузэпэ Джакаміні. Але ўжо нават запісы неверагодныя. Джаан Сазэрленд — увогуле адна з прычын, чаму я імкнулася ў Кардыф: яна была патронкай конкурсу і яго сэрцам».

Магчыма, «спявачка свету» Надзея Кучар на еўрапейскіх сцэнах будзе выконваць беларускую музыку: «У мяне шмат заказаў на песенныя канцэрты. У рэпертуар хочацца ўключыць нешта асаблівае, што рэдка дзе пачуеш, — з гэтых меркаванняў мне падыходзіць беларуская музыка. Можна яе такім чынам прапагандаваць».

... І еўрапейскую на сцэне беларускай: «Ніколі не спявала «Рыгальета» Вэрдзі, ролю ведаю, а скарыстаць гэта пакуль не магу. А тут у рэпертуары гэта опера ёсць».

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.
katsyalovich@zviazda.by

■ Ведай нашых!

ПЕСНІ СТАРОЙ ЕЎРОПЫ

Фільм пра беларускі фальклор перамог на кінафестывалі ў Канадзе

Дакументальны фільм «Песні Старой Еўропы — старажытныя беларускія народныя песні», зняты беларускай Вольгай ДЗЕМКАЙ, якая ўжо больш за дзесяць гадоў жыве ў ЗША, стаў пераможцам міжнароднага кінафестывалу Creation International Film Festival CIFF-2016 (Канада).

Рэжысёр і прадзюсар фільма Вольга Дземка прыгавіла, што, хоць яна нарадзілася і вырасла ў Мінску, але шмат часу бавіла ў палескай вёсачцы, дзе жылі баба з дзедам, і там літаральна закахалася ў беларускія народныя песні. Некалькі гадоў дзяўчына сама спявала ў фальклорным калектыве Guda, а перабраўшыся ў 2003 годзе ў амерыканскі Сіэтл, заснавала там уласны гурт архаічных беларускіх народных спеваў Volya. У ЗША беларуска скончыла Інстытут мастацтваў па спецыяльнасці «камерцыйная фатаграфія», пэўны час працавала аператарам-пастаноўшчыкам, асістэнткай рэжысёра, рэжысёрам і прадзюсарам кароткаметражных фільмаў, музычных кліпаў і рэклам-

ных ролікаў, а пазней прыступіла да рэалізацыі ўласнага праекта аб знікаючых культурных традыцыях Беларусі «Песні старой Еўропы». Дзеля таго, каб зняць гэты фільм, дзяўчыне спатрэбілася дапамога сяброў і аднадумцаў — праз краўдфандынгавую інтэрнэт-пляцоўку больш як паўтары сотні зацікаўленых беларусаў і амерыканцаў зрабілі свае грашовыя ўнёскі. Але іх усё адно не хапіла, і тады Вольга выдаткавала на праект усе сямейныя зберажэнні, а таксама ўзяла крэдыт у банку. «Колькі нам гадоў яшчэ засталася — 10, мо 15, пакуль адыдуць

апошнія нашы бабулі, а разам з імі і песні, — тлумачыла Вольга неабходнасць прыспешыць здымкі. — Гэты фільм і праект наогул — з тых, якія робіш, бо не рабіць немагчыма, а часу застаецца ўсё меней».

У 2011 годзе дзяўчына здзейсніла этнаграфічную экспедыцыю па Гомельшчыне і Брэстчыне, дзе пераважна і адбываліся здымкі фільма. Да працы далучыліся кіраўнік этна-трыа «Троіца» Іван Кірчук, лідар гурта «Палац» Алех Хаменка, этнамузыкалаг Тамара Варфаламеева, гісторык Сяргей

Трацяк, шэраг беларускіх фолк-гуртоў, а таксама тэхнічныя і творчыя прадстаўнікі кінематографа з абедзвюх краін. Вынік — 60-хвілінны фільм, у якім гучаць 102 песні і музычныя кампазіцыі, а таксама з элементамі камп'ютарнай графікі і выкарыстаннем рэдкіх архіўных кадраў пачатку XX стагоддзя — быў прэзентаваны гэтым летам. «Нашы песні — гэта як піраміды для егіпцянаў, некаторыя з іх нават паходзяць з таго ж часу, але большасцю беларусаў успрымаюцца як нешта неппулярнае ці «калгас», — адзначае Вольга Дземка. — Я веру, што гэта ўсё ад недахопу ведаў, таму і здымала фільм, каб расказаць людзям усяго свету пра нашы песні». Днямі стала вядома, што праект «Песні старой Еўропы» атрымаў прыз міжнароднага кінафестывалу CIFF-2016 як найлепшы поўнаметражны дакументальны фільм.

Далей, як плануе рэжысёр Вольга Дземка, фільм працягне падарожнічаць па фестывалях, будзе прэзентаваны шырокай аўдыторыі праз тэлебачанне, а пазней будзе распаўсюджвацца для ўсіх ахвотных праз інтэрнэт па прынцыпе «Назаві сваю цану» — глядачы змогуць паглядзець яго бясплатна, а могуць зрабіць грашовы ўнёсак любога памеру. Пакуль жа на афіцыйным сайце www.belarusian-songs.com даступна ўся інфармацыя пра сам праект, здымачную групу, кадры са здымачнай пляцоўкі, трэйлер і ўрывак з фільма.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК